

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A
PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
CULTURĂ CIVICĂ

2015

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susțin examenul național de definitivare în învățământul preuniversitar în specializarea *Cultură civică*. Conținutul și structura programei sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educațional.

Absolvenții facultăților de profil și profesorii care susțin examenul la disciplina *Cultură civică* pot preda în învățământul preuniversitar discipline socio-umane, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaționalizează profilul profesorului de discipline socio-umane, urmărind:

- cunoașterea conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei *Cultură civică*, precum și a metodicii disciplinei;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare realizării actului educațional.

B. Competențe ale profesorului de discipline socio-umane

Programa vizează anumite competențe ale profesorului de discipline socio-umane, competențe pe care acesta trebuie să și le dezvolte și să le probeze pe parcursul desfășurării activității didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

- utilizarea cunoștințelor de specialitate, a achizițiilor din domeniul didacticii disciplinei în proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- utilizarea principalelor documente școlare reglatoare: planuri-cadru, programe școlare, programe pentru examene naționale;
- proiectarea unor activități didactice bazate pe metode interactive pentru formarea competențelor specifice domeniului;
- utilizarea unor strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, rezolvarea de probleme și utilizarea noilor tehnologii;
- proiectarea și realizarea dezvoltărilor curriculare intra- și interdisciplinare;
- adecvarea demersurilor didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;
- construirea un climat educativ stimulat și eficient care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și implicarea activă a elevului în învățare.

C. Tematica pentru disciplina de specialitate

I. AUTORITATEA

1. Teorii despre stat
2. Exercițarea puterii în stat. Forme de guvernare și regimuri politice: regimuri democratice, autoritare și totalitare
3. Raporturi între cetățeni și autorități
4. Statele moderne și constituționalismul
5. Constituțiile epocii moderne; exemple reprezentative

II. LIBERTATEA ȘI RESPONSABILITATEA

1. Distincția între libertatea personală, libertatea politică și libertatea economică
2. Libertate pozitivă și libertate negativă; libertățile publice
3. Limite ale libertății; privarea de libertate
4. Participarea cetățenească și responsabilitatea

III. DREPTATEA ȘI EGALITATEA

1. Tipuri de dreptate
2. Justiția ca instituție de apărare a dreptății
3. Dreptatea, egalitatea și inegalitatea; tipuri de egalitate
4. Egalitatea șanselor și egalitatea în fața legii

IV. PROPRIETATEA

1. Formele proprietății și evoluția lor
2. Dreptul la proprietate; calitatea de proprietar
3. Proprietatea privată și economia de piață
4. Economia de piață și democrația în România

V. IDENTITATE NAȚIONALĂ ȘI EUROPEANĂ

1. Identitate națională și patriotism; sentimentul național, conștiința națională
2. Complexitatea identității personale în prezent: identități multiple

3. Alterări ale patriotismului: xenofobia, șovinismul, demagogia
4. România și integrarea Euro-atlantică

VI. ETICĂ ȘI CIVISM

1. Omul-ființă morală
2. Valori, norme și obligații moral-civice
3. Atitudini și comportamente moral-civice
4. Dileme morale și responsabilitate moral-civică

VII. DREPTURILE OMULUI ȘI DREPTURILE COPILULUI

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului:
 - istoric
 - tipuri de drepturi
 - drepturile fundamentale ale omului și responsabilitățile asociate
2. Promovarea și respectarea drepturilor omului
3. Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului:
 - istoric
 - principii generale ale convenției
 - drepturile fundamentale ale copilului și responsabilitățile asociate
4. Promovarea și respectarea drepturilor copilului

VIII. RAPORTUL CETĂTEAN-STAT ÎN SOCIETATEA DEMOCRATICĂ

1. Mass-media și opinia publică
 - a) Mass - media: definiție, clasificări, funcții
 - b) Opinia publică; rolul mediilor în formarea opiniei publice
 - c) Libertatea presei; libertate și responsabilitate în producerea, transmiterea și receptarea mesajului promovat/transmis prin mass-media; prejudecăți și stereotipuri
2. Cetățenia și practicile democratice
 - a) Societatea civilă și inițiativele cetățenești (inițiative în comunitățile locale, inițiative legislative etc.)
 - b) Dreptul de asociere
 - c) Alegerile și votul
 - d) Participarea la luarea deciziei publice și la controlul aplicării acesteia în contextul democrației reprezentative și al formelor de manifestare a democrației directe

D. Bibliografie pentru disciplina de specialitate

1. *** Constituția României
2. *** Convenția ONU cu privire la Drepturile Copilului
3. *** Declarația Universală a Drepturilor Omului
4. *** Referendumul național privind revizuirea Constituției României, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 2003
5. Ioan Muraru, Simina Tănăsescu, „Drept constituțional și instituții politice”, Ed. Lumina Lex, București, 2001
6. Gabriel Almond, Sidney Verba, „Cultura civică”, Ed. Du Style, București, 1996
7. Raymond Aron, „Democrație și totalitarism”, Ed. All, București, 2001
8. Robert Dahl, „Poliarhiile”, Ed. Du Style, București, 1998
9. Adrian Paul Iliescu, Emanuel-Mihail Socaciu, „Fundamentele gândirii politice moderne. Antologie comentată”, Ed. Polirom, Iași, 1999
10. Jakub Karpinski, „ABC-ul democrației”, Ed. Humanitas, București, 1993
11. Arend Lijphart, „Modele ale democrației”, Ed. Polirom, Iași, 2000
12. Pierre Manent, „Originile politicii moderne”, Ed. Nemira, București, 2000
13. J. St. Mill, „Despre libertate”, Ed. Humanitas, București, 2001
14. Adrian Miroiu (coord.), „Teorii ale dreptății”, Ed. Alternative, București, 1997
15. Adrian Miroiu (coord.), „Etica aplicată”, Ed. Alternative, București, 1995
16. Karl R. Popper, „Societatea deschisă și dușmanii ei”, Ed. Humanitas, București, 1990
17. Jean-Jacques Rousseau, „Discurs asupra inegalității dintre oameni”, Ed. Antet, București, 2001
18. Dominique Schnapper și Christian Bachelier, „Ce este cetățenia?”, Ed. Polirom, Iași, 2001
19. George Voicu, „Pluripartidismul”, Ed. All, București, 1998
20. Mihai Coman, „Mass media, mit și ritual. O perspectivă antropologică”, Ed. Polirom, Iași, 2005
21. Petru Iluț, „Valori, atitudini și comportamente sociale. Teme actuale de psihosociologie”, Ed. Polirom, Iași, 2005

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele cuprinse în Catalogul manualelor școlare valabile în învățământul preuniversitar, în anul școlar în care se susține examenul.**

E. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea și desfășurarea activității didactice

1. Componentele Curriculumului național: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferențiat, curriculum la decizia școlii/ curriculum în dezvoltare locală), programe școlare; alți termeni de referință ai curriculumului național: arii curriculare, discipline, module. Manuale școlare și auxiliare curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia școlii/ curriculumului în dezvoltare locală: aprofundare/ extindere/ opțional ca disciplină nouă.
3. Competențele predării-învățării-evaluării la disciplinele socio-umane: competențe generale, competențe specifice.
4. Proiectarea activității didactice: planificare calendaristică, proiectarea unității de învățare, proiectarea de activități de învățare intra-, inter- și transdisciplinare.

II. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învățare-evaluare

1. Metode didactice: caracterizare, clasificare; utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învățare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activității didactice: caracterizare, clasificare.
3. Mijloacele de învățământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcții, clasificare.
4. Utilizarea tehnologiei informației și comunicării în construirea unor medii active de instruire.

III. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcții, tipologie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calități (validitate, fidelitate, obiectivitate și aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalități de evaluare și de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificații.

F. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. Ion Albușescu, Mirela Albușescu, „Didactica disciplinelor socio-umane”, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999
2. Mușata Bocoș, Dana Jucan, „Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului. Repere și instrumente didactice pentru formarea profesorilor”, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008
3. Lucian Ciolan, „Învățarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar”, Ed. Polirom, Iași, 2008
4. Carmen Crețu, „Curriculum individualizat și personalizat”, Ed. Polirom, Iași, 1998
5. Sorin Cristea, „Dicționar de termeni pedagogici”, E.D.P., București, 1998
6. Constantin Cucoș, „Pedagogie generală”, Ed. Polirom, Iași, 2000
7. Constantin Cucoș, „Psihopedagogie”, Ed. Polirom, Iași, 2005
8. Louis D'Hainaut, „Interdisciplinaritate și integrare”, în Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București, 1981
9. Basarab Nicolescu, „Transdisciplinaritatea. Manifest”, Ed. Polirom, Iași, 1999
10. Florina Oțet, Nicoleta Lițoiu, Sorin Spineanu-Dobrotă, „Ghid de evaluare pentru științele socio-umane”, Ed. ProGnosis, București, 2000
11. Paloma Petrescu, Viorica Pop, „Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007
12. Adrian Stoica (coord.), „Evaluarea curentă și examenele”, Ed. ProGnosis, București, 2001
13. Eugen Stoica (coord.), Marius Avram, Sorin Spineanu-Dobrotă, Angela Teșileanu, „Ghid de evaluare la disciplinele socio-umane”, Ed. ERC Press, București, 2011
14. *** „Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din Aria curriculară Om și societate. Învățământ liceal”, MEC – CNC, Ed. Aramis Print, București, 2002

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina *Cultură civică* valabile în anul școlar în care se susține examenul.**